

Петар ШКРБИНА

"Interesi te se posilni od moralot"

Предвремените парламентарни избори покажаа дека на дел од територијата на Македонија, каде живее албанско население како мнозинство и каде е инаугурирана новата локална самоуправа, создадени се нови центри на политичка, економска и безбедносна моќ. Вмешаноста на полицијата во тие делови во предизборниот процес (немаме податоци за нивната етничка припадност) покажува дека локалните наредбодавачи можат директно да влијаат врз резултатите на изборниот процес.

(ВТОР ДЕЛ)

Сите држави во регионот од економски, политички и воен карактер се многу зависни од САД и од ЕУ. Економскиот, а со тоа и државниот опстанок на Македонија на подолг период директно зависи од економската и од финансиската помош од евроатлантската заедница, а просторот за некакво самостојно одлучување внатре во самата држава е сведен на минимум. Треба да се направи обид и да се даде предупредување да не дојде до создавање услови кои ќе влијаат врз редефинирањето на идното политичко уредување на Македонија.

Со Законот за локална самоуправа (член 7 и член 20) општината го уредува вршењето на своите надлежности со статутот и со другите прописи за самоуправа. Законот не предвидува можност за контрола врз било која содржина или надлежност на општинскиот статут и поради тоа се отвора можност за мајоризација на етничкото мнозинство врз останатите етнички заедници. Најголемите забелешки на јавноста при донесувањето на Законот за децентрализација се однесуваат на јавниот сектор на локалната самоуправа, кој до сега беше во надлежност на централната власт. Бидејќи основниот постулат на охридскиот Рамковен договор беше "правична застапеност", законодавецот требаше да предвиди тој критериум да стане званичен преку општинските статуты поради големиот број работени

циите на унитарната држава.

Основна интенција на децентрализацијата е поттикнување на економскиот развој на локално и на регионално ниво, врз основа на кадровскиот и природен ресурс на средината во која треба да се развие. Искуствата од регионот покажуваат дека за економскиот развој постојат два извора на финансирање. Прв извор се фондовите на ЕУ преку програмата КАРДС, структурните фондови на ЕУ и општите светски донации, особено во образованието, здравството и јавната инфраструктура. Наведените фондови или извори за финансирање се наменски и тие не ѝ се доделуваат на државата, туку на локалната самоуправа или регион. Практиката при користењето на овие средства во регионот, покажува голема неизедначеност и нелогичност при одобрувањето на поднесените

"ГРАД ДРЖАВА" - -"ТРАНСНАЦИОН"

ТЕЗАТА ДЕКА СО ВЛЕГУВАЊЕТО НА МАКЕДОНИЈА ВО ЕУ, КОГА ГРАНИЦИТЕ МЕЃУ ДРЖАВИТЕ НЕМА ДА БИДАТ ЗНАЧАЈНИ, НЕ ГО ДАВА ОПРАВДУВАЊЕТО ЗА СОЗДАВАЊЕ НОВИ ЕКОНОМСКО-ПОЛИТИЧКИ СУБЈЕКТИ. СИГУРНО ОВОЈ ПРОЦЕС ЌЕ СЕ РЕАЛИЗИРА И ЌЕ СЕ СОЗДАДАТ УСЛОВИ ЗА НОВО ПОЛИТИЧКО РЕДЕФИНИРАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА ВО СМИСЛА НА ФЕДЕРАЛНО УРЕДУВАЊЕ, А ВО СЛЕДНАТА ФАЗА И КОНФЕДЕРАЛНО УРЕДУВАЊЕ КОГА ОПРЕДЕЛЕНИ РЕГИОНИ НА ЗАПАДНА МАКЕДОНИЈА И СЕВЕРОЗАПАДНА МАКЕДОНИЈА ЌЕ БИДАТ ПОВЕЌЕ ПОВРЗАНИ СО СОСЕДНИТЕ ЕТНИЧКИ БЛИСКИ ДРЖАВИ, ОТКОЛКУ СО ЦЕНТРАЛНАТА ВЛАСТ ВО МАКЕДОНИЈА.

лица на локално ниво во јавниот сектор. Западното законодавство на локално ниво во мултиетничките средини определило на кој етникум секогаш му припаѓа определен јавен сектор и не може да зависи од личната одлука на градоначалникот или од одлуката на мнозинството во советот на општината. Во конкретниот случај (општински статут) се работи за цела низа нови надлежности и доколку тие не се прецизираат врз основа на критериумот на "правична застапеност" ќе дојде до зголемување на меѓуетничката тензија, чии резултати ќе бидат создавање на чисти етнички локални територии. Конечен резултат на овој процес е влошување на безбедносната состојба во некој дел од државата и слабеење на ингерен-

проекти. Политичкото лобирање и ставот на меѓународниот фактор за спроведување на своите геостратегиски цели на регионално ниво има одлучувачка улога. Се доаѓа до непријатното прашање (поим) кој во регионот на локално ниво претставува стратегиски партнер, а кој не претставува, без оглед што припаѓаме на иста држава.

Вториот финансиски извор за економски развој познат во регионот е таканаречениот етнички капитал. Сопственикот на етничкиот капитал или неговиот реализатор добива апсолутна предност при инвестирањето и користењето на природните ресурси во средините каде неговиот етникум има политичка власт. Со новиот Закон за децентрализација процедурата битно се скратува а

проверката за потеклото на капиталот е речиси симболична. Искуството од регионот при појава на етнички капитал покажува дека, по правило, тој е од сомнителен карактер и дека преку него всушност се врши перење на парите, а во некои случаи тој претставува само продолжена рака на големите мултинационални компании, со кои се спроведуваат геостратежиските и политич-

ките цели на Западот. Со ваквиот капитал се остваруваат две цели. Првата цел е економско зајакнување само на еден етникум, бидејќи вработувањето, пред сè, се базира врз етничка припадност. Втората цел е потполно поврзување со локалната политичка елита, бидејќи таа му овозможува натамошна експанзија и остварување на екстра профит. Ваквиот процес, поддржан од

страна на надворешниот фактор, претставува почеток на остварување на проектот познат под името "трансационална држава". Суштината за реализација на овој проект е целосно маргинализирање на унитарната национална држава и сведување на нејзиното постоење на една форма, која само ги носи атрибутите на реална држава.

Со процесот на децентрализација се создадени услови за создавање на сосема нови субјекти, кои стануваат "град држава" или "регион држава". Со менторство на надворешниот фактор и големата економска помош така новосоздадениот субјект може целосно да функционира без централната власт на унитарната држава. Прашање е дали централната власт воопшто ќе биде во можност да влијае врз овој процес. Од политички аспект, во сегашнава констелација на политички сили, многу е тешко централната власт нешто битно да измени. Тезата дека со влегувањето на Македонија во ЕУ, кога границите меѓу државите нема да бидат значајни, не го дава оправдувањето за вакво создавање на нови економско-политички субјекти. Сосема сме сигурни дека овој процес ќе се реализира и ќе се создадат услови за ново политичко редефинирање на Македонија во смисла на федерално уредување, а во следната фаза и конфедерално уредување кога определени региони на западна Македонија и северозападна Македонија ќе бидат повеќе поврзани со соседните етнички блиски држави, отколку со централната власт во Македонија.

Според сегашниот Закон за локална самоуправа, МВР го именува началникот на полицијата во локалната самоуправа, а истиот го усвојува советот на локалната самоуправа. Овој совет може да не го прифати предложеното именување. Не постои законски механизам според кој ова прашање може да се усогласи, туку МВР само го именува вршителот на должноста. Во една ваква ситуација ќе настапи прекин во државниот безбедносен синџир кај јавната безбедност и контраразузнавачката работа.

Во нова надлежност на локалната самоуправа спаѓа и давање на концесии на природните богатства и нивните ресурси. Овој сегмент може да биде одлучувачки во економскиот развој на поединечни единици на локалната самоуправа во создавање на посебен профит, но и битен политички фактор при оценката за важноста и заинтересираноста на надворешниот капитал за поединечни региони. Особено е значајно прашањето за управување и давање под концесија на стратeжиската суровина на XXI век, а тоа е водата за пиење.

Суштинско е прашањето како ќе може да се зачува унитарноста на Република Македонија и нејзиниот опстанок, кога некои децентрализациски процеси ќе станат доминантни и одлучувачки за идното правно-политичко уредување на нашата земја.

СУШТИНСКО Е ПРАШАЊЕТО КАКО ЌЕ МОЖЕ ДА СЕ ЗАЧУВА УНИТАРНОСТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И НЕЈЗИНИОТ ОПСТАНОК, КОГА НЕКОИ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИСКИ ПРОЦЕСИ ЌЕ СТАНАТ ДОМИНАНТНИ И ОДЛУЧУВАЧКИ ЗА ИДНОТО ПРАВНО-ПОЛИТИЧКО УРЕДУВАЊЕ НА НАШАТА ЗЕМЈА.

РЕГИОН ДРЖАВА" АЛНА ДРЖАВА"

